מכללת הרצוג–גוש עציון ימי עיון בתנ"ך קיץ תש"ע

457) (1,6)

F. Nataf

A Rabbinic Reading of Shaul: The Binyaminite Hero

1) מ" קטן דף ט, ב

(<u>שמואל ב כב</u>) וידבר דוד לה' את דברי השירה הזאת ביום הציל ה' אותו מכף כל אויביו ומכף שאול אמר לו הקב"ה לדוד, דוד שירה אתה אומר על מפלתו של שאול אלמלי אתה שאול והוא דוד איבדתי כמה דוד מפניו היינו דכתיב (<u>תהילים ז</u>) שגיון לדוד אשר שר לה' על דברי כוש בן ימיני וכי כוש שמו והלא שאול שמו אלא מה כושי משונה בעורו אף שאול משונה במעשיו כיוצא בדבר אתה אומר (<u>במדבר יב</u>) על אודות האשה הכושית...

2) יומא דף כב, ב

אמר רב הונא כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמריה סייעיה שאול באחת ועלתה לו דוד בשתים ולא עלתה לו שאול באחת מאי היא מעשה דאגג והא איכא מעשה דנוב עיר הכהנים אמעשה דאגג כתיב (שמואל א טו) נחמתי כי המלכתי את שאול למלך דוד בשתים מאי נינהו דאוריה ודהסתה והא איכא נמי מעשה דבת שבע התם אפרעו מיניה

אמר רב יהודה אמר שמואל מפני מה לא נמשכה מלכות בית שאול מפני שלא היה בו שום דופי דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוצדק אין מעמידין פרנס על הציבור אלא אם כן קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו שאם תזוח דעתו עליו אומרין לו חזור לאחוריך

3) עירובין דף נג, א

דוד גלי מסכתא שאול לא גלי מסכתא דוד דגלי מסכתא כתיב ביה (<u>תהילים קיט)</u> יראיך יראוני וישמחו שאול דלא גלי מסכתא כתיב ביה (<u>שמואל א יד</u>) <אל כל> [ובכל] אשר יפנה ירשיע

4) תנחומא פרשת ויקרא סימן ג

ויקרא אל משה. זה שאמר הכתוב, גאות אדם תשפילנו, ושפל רוח יתמוך כבוד (<u>מש' כט כג</u>). כל מי שרודף אחר שררה, שררה בורחת ממנו. וכל מי שבורח משררה, שררה רודפת אחריו. שאול ברח מן השררה בשעה שבא למלוך, שנאמר, וישאלו עוד בה' הבא עוד הלום איש, ויאמר ה' הנה הוא נחבא אל הכלים (<u>ש"א י כב</u>). מהו אל הכלים. כשאמרו לו דבר המלוכה, אמר להם, איני ראוי למלכות, אלא שאלו באורים ותומים אם אני ראוי. ואם לאו, הניחו אותי. מיד וישאלו עוד בה'. מיד החביא את עצמו עד ששאלו באורים ותומים. ויאמר ה' הנה הוא נחבא אל הכלים. וכן שנו רבותינו, הכלים, אלו אורים ותומים. והבורח מן השררה, השררה רודפת אחריו, שנאמר, הראיתם אשר בחר בו ה' כי אין כמוהו בכל העם הזה (<u>ש"א י כד</u>).

5) ברכות דף יב, ב

ואמר רבה בר חיננא סבא משמיה דרב כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עונותיו שנאמר...(<u>שמואל א כח</u>) ויאמר שמואל אל שאול למה הרגזתני להעלות אותי ויאמר שאול צר לי מאד ופלשתים נלחמים בי וה' סר מעלי ולא ענני עוד גם ביד הנביאים גם בחלומות ואקראה לך להודיעני מה אעשה ואילו אורים ותמים לא קאמר משום דקטליה לנוב עיר הכהנים ומנין דאחילו ליה מן שמיא שנא' (שמואל א כח) <ויאמר שמואל אל שאול> [ו]מחר אתה ובניך עמי

Raba b. Hinena the elder further said in the name of Rab: If one commits a sin and is ashamed of it, all his sins are forgiven him, as it says, That thou mayest remember and be confounded, and never open thy mouth any more, because of thy shame; when I have forgiven thee all that thou hast done, saith the Lord God. Perhaps with a whole congregation the case is different? — Rather [we derive it] from here: And Samuel said to Saul, Why hast thou disquieted me to bring me up? And Saul answered, I am sore distressed; for the Philistines make war against me, and God is departed from me, and answereth me no more, neither by prophets nor by dreams; therefore I called thee that thou mayest make known unto me what I shall do. But he does not mention the Urim and Thummim because he had killed all [the people of] Nob, the city of the priests. And how do we know that Heaven had forgiven him? — Because it says, And Samuel said ... Tomorrow shalt thou and thy sons be with me, and R. Johanan said: 'With me means, in my compartment [in Paradise]. The Rabbis say [we learn it] from here: We will hang them up unto the Lord in Gibeah of Saul, the chosen of the Lord. A divine voice came forth and proclaimed: The chosen of the Lord.

6) דף סב, ב (שמואל א כד) ואמר להרגך ותחס עליך ואמר ואמרתי מיבעי ליה ותחס וחסתי מיבעי ליה אמר רבי אלעזר אמר לו דוד לשאול מן התורה בן הריגה אתה שהרי רודף אתה והתורה אמרה בא להרגך השכם להרגו אלא צניעות שהיתה בך היא חסה עליך ומאי היא דכתיב (שמואל א כד) ויבא אל גדרות הצאן על הדרך ושם מערה ויבא שאול להסך את רגליו תנא גדר לפנים מן גדר ומערה לפנים ממערה להסך אמר ר' אלעזר מלמד שסכך עצמו כסוכה:

And he bade to kill thee, but he spared thee. 'And he bade'! It should be, 'And I bade'! 'And he spared'! It should be, 'And I spared'! R. Eleazar said: David said to Saul: According to the law, you deserve to be slain, since you are a pursuer, and the Torah has said, If one comes to kill your rise and kill him first. But the modesty which you have shown has caused you to be spared. What is this? As it is written: And he came to the fences by the way, where was a cave; and Saul went in le-hasek [to cover his feet]. It has been taught: There was a fence within a fence, and a cave within a cave. R. Eleazar says: It [the word le-hasek] teaches that he covered himself like a booth [sukkah].

תנחומא פרשת ויצא סימן ו (

א"ר שמעון בן גמליאל כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה, רחל תפשה בשתיקה עמדה זרעה בשתיקה ראתה סבלונותיה ביד אחותה ושתקה, בנימין בנה האבן שלו מן האפוד ישפה יודע במכירת יוסף ושותק וזהו ישפה יש לו פה ושותק, שאול בן בנה ואת דבר המלוכה לא הגיד לו (שמואל א י) אסתר אין אסתר מגדת מולדתה (אסתר ג)

8) בבא בתרא דף יז, א

תנו רבנן שבעה לא שלט בהן רמה ותולעה ואלו הן אברהם יצחק ויעקב משה בנימין בן יעקב דכתיב (<u>דברים לג</u>) ולבנימין ... אהרן ומרים ובנימין בן יעקב אמר ידיד הי ישכון לבטח עליו

Our Rabbis taught: There were seven over whom the worms had no dominion, namely, Abraham, Isaac and Jacob, Moses, Aaron and Miriam, and Benjamin son of Jacob... Benjamin son of Jacob, because it is written in connection with him, And to Benjamin he said, The beloved of the Lord, he shall dwell thereon in safety.

9) שבת דף נה, ב

ארבעה מתו בעטיו של נחש ואלו הן בנימין בן יעקב ועמרם אבי משה וישי אבי דוד וכלאב בן דוד

Four died through the counsel of the serpent, namely, Benjamin son of Jacob, Amram the father of Moses, Jesse the father of David, and Kilab the son of David.

10) תוספתא ברכות דיטו

שאול לא זכה למלכות אלא מפני הענוה שנא' (<u>שמואל א ט)</u> פן יחדל אבי מן האתונות ודאג **לנו**, שקל עבדו בו

Shaul only merited the monarchy because of his humility as it says: 'lest my father leave caring for the asses, and become anxious concerning **us**,' he equated his servant to himself.

11) מגילה דף יג, ב

(<u>שמואל א יג</u>) בן שנה שאול במלכו אמר רב הונא כבן שנה שלא טעם טעם חטא מתקיף לה רב נחמן בר יצחק ואימא כבן שנה שמלוכלך בטיט ובצואה אחויאו ליה לרב נחמן סיוטא בחלמיה אמר נעניתי לכם עצמות שאול בן קיש הדר חזא סיוטא בחלמיה אמר נעניתי לכם עצמות שאול בן קיש מלך ישראל 'Shaul was a year old when he reigned,' Rav Huna said he was like a one year old in that he never tasted the taste of sin...

12) סוטה, דף לו, ב/לז, א

דתניא היה ריימ אומר כשעמדו ישראל על הים היו שבטים מנצחים זה עם זה זה אומר אני יורד תחלה לים וזה אומר אני יורד תחלה לים קפץ שבטו של בנימין וירד לים תחילה שנאמר (<u>תהילים סח</u>) שם בנימין צעיר רודם אל תקרי רודם אלא רד ים והיו שרי יהודה רוגמים אותם שנאמר (<u>תהילים סח</u>) שרי יהודה רגמתם לפיכך זכה בנימין הצדיק ונעשה אושפיזכן לגבורה שנאמר (<u>דברים לג</u>) ובין כתפיו

As it has been taught: R. Meir said: When the Israelites stood by the Red Sea, the tribes strove with one another, each wishing to descend into the sea first. Then sprang forward the tribe of Benjamin and descended first into the sea; as it is said: There is little Benjamin their ruler — read not rodem [their ruler] but rad yam [descended into the sea]. Thereupon the princes of Judah hurled stones at them; as it is said: The princes of Judah their council. For that reason the righteous Benjamin was worthy to become the host of the All-Powerful...

13) יומא דף כב, ב

אמר רב יהודה אמר רב מפני מה נענש שאול מפני שמחל על כבודו שנאמר (<u>שמואל א י</u>) ובני בליעל אמרו מה יושיענו זה ויבזוהו ולא הביאו לו מנחה ויהי כמחריש

(<u>שמואל א טו</u>) וירב בנחל אמר ר' מני על עסקי נחל בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול (<u>שמואל א טו</u>) לך והכית את עמלק אמר ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה ואם אדם חטא בהמה מה חטאה ואם גדולים חטאו קטנים מה חטאו יצאה בת קול ואמרה לו (<u>קוהלת ז</u>) אל תהי צדיק הרבה ובשעה שאמר לו שאול לדואג (<u>שמואל א כב</u>) סוב אתה ופגע בכהנים יצאה בת קול ואמרה לו (<u>קוהלת ז</u>) אל תרשע הרבה